

EUSKALDUNTASUNA GOGOETA-GAI

'Atzera begira, aurrera egiteko. Euskaldunon iraganaz eta etorkizunaz' izenburuko hitzaldi zikloa antolatu dute Elgoibarko Izarra kultur elkarteak eta Udalak elkarlanean. 2009tik, Elgoibarko kultur agendan leku berezia izan du urriko programazio honek. Gotzon Garate euskaltzale eta idazlearen omenez egin zen aurrenekoa, bera hil eta urtebetera. Orduetik formatu ezberdinak hartu ditu, baina antolatzaileen esanetan, helburuak hasierako berbera izaten jarraitzen du: elgoibartarren artean euskalduntasuna sustatzea. Aurten, euskal kulturagintzan itzal handia duten lagunak gonbidatu dituzte: Eñaut Elorrieta eta Mikel Markez musikariak, Kike Amonarriz soziolinguista, Lorea Agirre kazetari eta antropologoa eta Unai Iturriaga bertsolari eta idazlea. Zikloaren izenburuak dioten moduan, euskaldunon iraganaz eta etorkizunaz ariko dira guztiak.

Ainara Argoitia

Urriak 9, eguaztena.
Baga, biga, higa hitzaldi-kontzertua,
Musika Eskolako auditorioan, 19:00etan.

Eñaut Elorrieta eta Mikel Markez

Eguaztenean, urriaren 9an, hasiko da zikloa, Eñaut Elorrieta (Gernika, 1975) eta Mikel Markez (Errenteria, 1971) musikarien *Baga, biga, higa* multimedia formatuko hitzaldi-kontzertuarekin.

Euskarazko musikaren transmisioa eta sustapena helburu dituen proiektua da *Baga, biga, higa*; euskal musikagintzaren historia, erreferenteak eta zaletasuna sustatzeko proiektua. Helburua garbia da: hurrengo belaunaldiei euskal musikagintza sakonago ezagutzeko, "maitatzeko" eta bizitzeko bitartekoak eskaintzea.

Proiektu honen sustatzaileek esana da teknologia berriek, informazio eta aukera gain-dosiak markatutako globalizazio garai honetan herri txikiak esfortzu bikoitza egin behar dutela euren kultur eskaintza erakargarriago egiteko eta zabaltzeko. Hau da, euskal kulturagintzako erreferenteak eta ereduak indartzeko ahalegin handiagoko egitera behartuta daudela gurea moduko herri txikiak,

A TZERA BEGIRA, AURRERA EGITEKO
euskaldunon iraganaz eta etorkizunaz

Urriak 9, asteazkena:
Baga, biga, higa hitzaldi-kontzertua
Musika Eskolako auditorioan, 19:00etan
Eñaut Elorrieta Mikel Markez

Urriak 16, asteazkena:
XXI. mendeko euskaldunak: nola aldatu(ko) diren gauzak, kamaradai hitzaldia
Kultur Etxeko hitzaldi-gelan, 19:00etan
Kike Amonarriz

Urriak 23, asteazkena:
Atzera begira, aurrera egiteko solasaldia
Kultur Etxeko hitzaldi-gelan, 19:00etan
Lorea Agirre Unai Iturriaga

Antolatzaileak:
ELGOIBARKO IZARRA KULTUR ELKARTEA

eta musikak eta kantuek duten garrantziaz ohartuta, euren alea musikagintzan jarri nahi dute Eñaut Elorrieta eta Mikel Markezek.

Hitza eta kantua erabiliko dituzte horretarako. Euskal musikagintzaren mundua barrenetik ezagutzen dute biek ala biek, eta hitzez eta kantuz islatuko dituzte iraganeko (baga), oraingo (biga) eta etorkizunerako (higa) erronkak eta aukerak. Hala, euskal musikaren historiaren errepaso egingo dute, euren begiradatik, jakina. 60ko hamarkadaren aurreko garaietatik gaur egunera arteko historia aztertuko dute. *Baga, biga, higa* egitasmoaren aurkezpen orrian jaso dutenez, bost ataletan banatuko dute euskal musikaren historia: 60ko hamarkadara artekoa, 60ko eta 70eko hamarkadak, 80ko hamarkada, 90eko hamarkada eta 2000. urtetik gaur egunera artekoa.

Hamarkadaren arteko lotura musika euskarri ezberdinak erabiliz egingo dute. Euren esanetan, garai bakoitzean erabili diren euskarriek informazio asko ematen dute aro bakoitzari buruz. Horregatik, euskarriak gabeko garaietatik hasi eta disko biniloen aroa (60-70eko hamarkadak), casetten aroa (80ko hamarkada), CDen aroa (90eko hamarkada) eta MP3-en aroa edo euskarriak gabeko aro modernoak jorratuko dituzte.

Urriak 16, eguaztena.
XXI. mendeko euskaldunak: nola aldatu(ko) diren gauzak, kamarada! Kultur Etxeko hitzaldi-gelan, 19:00etan

Kike Amonarriz

**XXI. mendeko euskaldun-
nez ariko da Kike Amonarriz
(Tolosa, Gipuzkoa, 1961) El-
goibarren. Hitzaldiaren non-
dik norakoez galdetu dio
BARRENEK, eta hauxe berak
idatziz bidalitako aurrerape-
na.**

Aspaldikoak dira Elgoi-
barko euskalgintzarekin ditudan harremanak. Gogoan dut, Elgoi-
barko Izarra Elkarte, Euskara Elkarte bihurtu zeneko prozesua
90ean. Tolosako Udal Euskara Zerbitzuan eta Galtzaundi Euskara
Taldean nenbilen garai hartan eta interes handiz jarraitu genuen
bilakaera hura. Elkarte dinamikoa eta egituraz zabala eta indar-
tsua izan da beti Izarra eta 'izar' hori eredu egokia izan da -eta da-
guretzat aspektu askotan. Handik gutxira, eta jada, SIADECOKo
partaide gisa, Elgoibarko Azterketa Soziolinguistikoan hartu nuen
parte. Euskara Batzordearen eskariz 1992-93an egindako lan ha-
ri esker herriko egoera soziolinguistikoa, eta bertako eragile nugu-
siak ezagutzeko aukera izan nuen. Zenbat aldatu ote da euskara-
ren egoera Elgoibarren 20 urteotan?.

Gustura hurbilduko naiz, beraz, atzera, Elgoibarrera, urriaren
16an **XXI. mendeko euskaldunak: nola aldatu(ko) diren gauzak,
kamarada!** hitzaldia Elgoibarko Izarrako adiskideekin eta bertako
euskaltzale guztiekin konpartizera.

Esango nuke denok garelako kontziente bidegurutzet batean
gaudena. Batetik, Euskal Herria fase sozio-politiko berri batean
dago eta krisi ekonomikoa gogor ari zaigu astintzen. Baina beste-
tik, mundu mailan gertatzen ari diren fenomenoek eragin zuzena
dute gure eguneroko bizimoduan: globalizazioak eta iraultza tek-
nologikoak (telefonía, Internet, sare sozialak...) gure eguneroko
bizitza eta harremanak bideratzeko moduak aldatu dizkigute, ba-
lio aldagetak (hizkuntzenak barne) sakonak dira gure gizartean,
emigrazio berriek aniztasuna ekarri dute gure kaleetara, ingeles-
aren presentzia gero eta handiagoa da gure artean...

Gure hizkuntza komunitateak, bestalde, sakoneko aldaketak
bizi izan ditu XX. mendearen erdialdetik aurrera. Lehenengo aldiz
gure historian euskara batu bat dugu eta zatiketa dialektala gain-
ditu da, euskarak onarpen legala irabazi du (erabatekoa ez bada
ere), haur eta gazte gehienak euskaraz eskolatzen dira... Lehe-
nengo aldiz gure historian (eta esango nuke Europan), hizkuntza
minorizatu bateko hiztun gazte gehienak familia erdaldunetan sor-
tuak dira. Honen guztiaren ondorioz, sakonki aldatu dira euskal-
dunon ezaugarri sozio-demografikoak, darabilgun euskara eta
baita euskararen erabileraren inguruko parametro asko ere.

Hamarkada hauetan, gainera, euskararen aldeko mugimendu

sozial indartsua eratu da, hizkuntzaren aldeko kontzientzia kolek-
tibo indartuz. Euskara, inoiz erabili gabeko edo apenas erabilia-
ko eremutan erabiltzen hasi da. Hitz bitan, euskarak hedapen de-
mografiko, funtzional eta geografikoa ezagutu du.

Ez da txantxetako egin dugun bidea, baina are gutxiago egi-
teke duguna. Aurki honek bai baitu bere ifrentzua. Izan ere, hobe-
kuntza horiekin batera oso agerian geratu dira hedapen horren
ahuleziak maila guztietan. Aurreratu dugu, baina ez nahi adina,
aurrerapausoak eman ditugu, baina oztopo handiak ditugu alor
askotan hizkuntza normalizatorako bidean. Azken hamarkada
honetan eta zenbait alorretan, bestalde, geldialdia erakusten du-
ten datuak agertu dira; Elgoibarko bertako kale-erabileraren da-
tuak, esate baterako.

Ondorioz, oso egoera soziolinguistiko desberdinak sortu dira
Euskal Herrian, eta egoera konplexu honen isla eta ondorio gisa,
haur eta gazteen tipologia soziolinguistikoak ugaldtu dira.

Hitzaldia, egoera anitz eta konplexu honen inguruko hausnar-
ketarako gonbitea izango da.

Urriak 23, eguaztena.
'Atzera begira, aurrera egiteko' solasaldia.
Kultur Etxeko hitzaldi-gelan, 19:00etan.

Lorea Agirre eta Unai Iturriaga

*Atzera begira, aurrera
egiteko solasaldian, euska-
raren normalizazioaren alde
orain arte izan eta egin du-
guna baloratu eta egiteko
daukaguna irudikatuko dute
Lorea Agirre idazle eta an-
tropologoak (Beasain, 1968)
eta Unai Iturriaga bertsolari*

eta idazleak (Durango, 1974), urriaren 23an. Iturriagak jarritako
puntu edo galderei erantzungo die Agirrek, eta beraz, zaila da hi-
tzaldiaren nondik norakoak aurreratzea, baina Loreak han eta he-
men eman dituen hitzaldietan eta idatzitako artikuluetan landu di-
tuen kontzeptu eta gogoetak ekarriko dituzte gurera ere, modu
batera edo bestera: hizkuntza ekologia, euskaldun izatearen kon-
tzientzia, justizia soziala, minorizazioaren ajeak, euskararen nor-
malizazioa ala bizirautea, identitatea, nor izatea... Euskara nor-
maltzeko edo gutxienez euskararen gune hegemoniko berriak
sortzeko aukerez eta erronkez mintzatuko dira.

Salsoteka antolatu dute astebururako Elgoibarren, dantza latinoen eta afrikarren jaialdia

Ehundik gora dantzarik eman dute jaialdirako izena dagoeneko

Elgoibarren astero dantzarako batzen den lagun taldea.

Vacuna Salsa Weekend jarri diote izena astebururako Elgoibarren antolatu duten dantza latinoen eta afrikarren jaialdiari. “*Vacuna* gure saltsa jaialdiari bizia ematen dion berba edo kontzeptua da”, jaso dute jaialdia iragartzeko sortu duten webgunean. 1886an sortutako kontzeptua da berez *vacuna*, esklabotzaren abolizioaren ostean sortutakoa. Izate beltza du hortaz berba horrek. Halaxe azaldu du Karmel Leonek, asteburuko jaialdiaren sustatzaile nagusiak: “Guaguango hizkuntzako hitza da, eta perkusioaren erritmora dantzari gizonezkoek emakumezkoak limurtzeko egin ohi zituzten dantza bero eta erotikoei egiten die erreferentzia. Emakumea limurtzea lortzen duen momentua izendatzeko erabiltzen da *vacunar* berba, zehazki”. Jolasa, dantza eta dibertsioa. Horra Vacuna Salsa Weekend jaialdiaren hiru osagai nagusiak, Leonen esanetan.

Asteburu osoko jaialdia izango da Elgoibar Ikastolan egingo dutena, eta dagoeneko Euskal Herri osoko ehundik gora dantzarik eman dute izena. Ez da kosta gabeko kontua izan. Hemengo eta hango hamaika jaialdi bisitatu eta gogotik egin behar izan du dantza Karmel Leonek Euskal Herriko dantzari onenak Elgoibarrrera ekartzeko, baina damurik ezin du izan, osatu duten kartela ikusita. Euskal Herrian era honetako hiru jaialdi egiten dira: Gasteizen, Bermeon eta Barakaldoko BECen, baina Gipuzkoan aurreko aldia da maila honetako zerbait antolatzen dutela.

Salsa, bachata, kizomba eta zouk dantza estiloetan itzal handikoak diren dantzariak etorriko dira, eta Elgoibarren bertan eta inguruetan dantza ikasten dihardutenek ere izango dute dantzan sakontzeko eta ikasitakoa praktikan jartzeko aukera. Elgoibarren, ostegunero batzen dira 40 bat lagun Gabaz tabernan, dantzan egiteko, eta haiek ere gonbidatuta daudela gogorarazi du Leo-

nek. “Beti kanpora joan behar izaten nintzen dantzara eta inguruan zaletasuna bazutenak bazirenez, komentatu egin nien. 20 bat lagun hasi ginen batzen, eta aurten, ekainean, 40 bat ginen. Adin guztietako jendea elkartzen gara, dantzan egiteko”, esan du horren harira. Dantzaren inguruan uste oker asko daudela ere bota du. “Dantza hauek dantza beroak dira, eta horregatik, beharbada, askok uste dute dantza latinoak gustuko dituztenak beste zerbaiten bila joaten garela dantzara; baina ez, dantza gustuko dugulako elkartzen gara”. Euskaldunok dantzarako hotzegiak ez ote garen galdetuta, ez du zalantzarik egin: “Bai, euskalduna barra fijoko dantzaria da. Barra ondoan jarri, beso bat barran duela eta bestea edalontziari heltzeko duela, eta hantxe, geldi! Alkohola behar izaten du jendeak lotsak galtzeko, baina dantzan egin nahi duenak zaindu beharra dauka”. Alkohola ez da lagun ona; ezta dantzarako ere.

Tailerrak eta dantza-saioak

Gaur hasiko da Vacuna Salsa jaialdia, 22:00etan. Lemoako Jorge eta Deiene dantzariak bachata ikastaroa emango dute, eta ondoren, Bilbao Argentinako Aitor Esquinas eta Julieta Arroyok zouk tailerra eskakiniko dute. Ikastaroen ostean, 00:30ean, DJa egongo da, eta aurrez ikastaroak eman dituzten dantzariak dantza erakustaldi bana emango dute gero.

Zapaturako eta domekarako egun osoko egitaraua antolatu dute. Interesatuak <http://vacunasalsaweekend.wordpress.com/talleres> webgunean duten informazio osoa. Egitaraua, eta izenematearen inguruko informazio guztia batu dute hor.

